
Публикуван на: 24-06-2005

Източник: [БТА](#)

Люксембургското председателство на ЕС, което завършва на 30 юни, в икономически аспект бе белязано от три основни събития - реформите на Лисабонската стратегия и на Пакта за стабилност и растеж, и провала на преговорите за бюджетната рамка на ЕС за периода 2007-2013 г. Основна цел на реформите бе да се стимулира слабият икономически растеж в ЕС /най-вече в "старите" страни-членки/, да се заздравят позициите на Съюза в глобалната конкуренция и да се преодолее хронично високата безработица.

Пактът за стабилност и растеж, приет през 1997 г. с цел създаването на макроикономически условия за прехода към единната европейска валута - еврото, налагаше строга фискална дисциплина на страните-членки. В период на слаба икономическа конюнктура и високи международни цени на петрола обаче редица членки на ЕС, оглавявани от Франция и Германия, се обявиха за смекчаване на ограниченията му с цел стимулиране на икономиките им. През март лидерите на Съюза одобриха промени в Пакта за стабилност и растеж, които обаче не засегнаха фундаменталните му правила - и в новия си вариант той ограничава годишния бюджетен дефицит на страните от еврозоната до 3% от брутния им вътрешен продукт /БВП/, а публичния им дефицит до 60% от БВП. Занапред обаче страните ще имат по-голяма свобода да нарушават това правило при определени условия, сред които: наличие на какъвто и да е спад на БВП /а не минимум от 2%, както налагаше пактът преди/; провеждане на реформи в пенсионните и здравни системи, които налагат извънредни разходи; инвестиции в научно-развойна дейност; колебания във валутните курсове. Удължен бе и срокът, даван на държавите-нарушителки да се върнат към изискванията на пакта.

Друг ключов документ на ЕС - Лисабонската стратегия, приета преди 5 години и предвиждаща до 2010 г. икономиката на ЕС да стане най-динамичната и конкурентоспособна в света, базирана на знанието, също се оказа твърде амбициозен.

Люксембургският премиер Жан-Клод Юнкер окачестви равносметката от прилагането на стратегията като "плачевна", а председателят на Европейската комисия /ЕК/ Жозе Мануел Дурау Барозу обобщи: Вече не искаме да сме най-добрите в света, а само по-добри. ЕК обяви, че вместо суперлативи, е необходим "нов подход и акцент върху по-малки, но достижими цели".

На срещата си през март европейските лидери одобриха нови приоритети на Лисабонската стратегия, насочени най-вече към стимулиране на икономическия растеж и създаването на нови работни места. Постигането им трябваше да се гарантира чрез увеличение на разходите за научно-развойна дейност и образователни програми, намаляване на бюрокрацията, облекчаване на условията за откриване на нови фирми и на условията за предприемачите като цяло.

В резултат на това до 2010 г. в ЕС трябва да бъдат открити 6 милиона нови работни места и да се достигне устойчив растеж от 3%, гласяха новите цели.

Само 3 месеца по-късно Съюзът трябваше да докаже, че е способен да ги материализира чрез

приемането на споразумение за дългосрочния си бюджет за 2007-2013 г. Провалът на срещата на върха на 16-17 юни в Брюксел обаче го изправи пред криза, започнала с отхвърлянето на евроконституцията на референдумите във Франция и Холандия.

В бюджетните преговори се кръстосаха много интереси. От една страна, Европейската комисия и страните - нетни получатели на средства от общия бюджет искаха увеличение на разходите му до 1,025 трилиона евро. От друга страна, групата на нетните вносители в бюджета - Германия, Франция, Холандия, Великобритания, Австрия и Швеция, настояваха разходите да се ограничат до 815 милиарда евро.

Във финалната си фаза бюджетната битка ескалира в пряк сблъсък между Великобритания и Франция - първата, защитаваща отстъпката от вноската си в бюджета, а втората селскостопанските си субсидии.

Британският премиер Тони Блеър заяви, че страната му ще се съгласи на преразглеждане на отстъпката ѝ /чийто размер варира и може да надхвърли 7 милиарда евро/ само ако получи твърди гаранции, че ще започне основно реструктуриране на общностния бюджет, най-вече в частта му за селскостопанските субсидии. Но не през 2013 г., когато изтича приетото през 2002 г. споразумение за селскостопанските разходи на ЕС за периода 2007-2013 г., а още сега.

Тук обаче Лондон се натъкна на силната съпротива на Франция, която е основен благодетелстван от Общата селскостопанска политика на Съюза. В момента разходите за селско стопанство на ЕС заемат около 40% от общия бюджет, а делът на Франция в селскостопанския бюджет е 21% или 9,4 милиарда евро годишно. За сравнение страни като Германия и Великобритания получават съответно 13,5 и 8,9 на сто от общите фондове за селско стопанство.

България и Румъния също станаха част от спора за Общата селскостопанска политика.

Люксембургското председателство предложи плащанията за фермерите в двете страни от датата на присъединяването им към ЕС да бъдат включени във финансовия пакет, договорен през 2002 г. и предвиден само за 25-те членки на ЕС. Общият му размер е около 300 милиарда евро /за периода 2007-2013 г./, а люксембургското предложение предвиждаше на България и Румъния от него да бъдат отпуснати 6 милиарда, което означаваше намаление на селскостопанските плащания за останалите членки на ЕС, най-вече за Франция.

Вноската на Холандия, която е нетен вносител номер едно в бюджета на ЕС по разходи на човек от населението, също се открие като един от основните проблеми за постигането на споразумение.

Холандският парламент възложи на премиера Ян Петер Балкененде да извоюва понижение на нетната вноса на страната с 1,5 милиарда евро.

В битката за вноските се намеси и Швеция, чийто премиер Йоран Першон открито заяви, че страната му внася твърде много в общностния бюджет и това трябва да се промени. Першон също поиска преразглеждане на селскостопанските субсидии в полза на инвестициите в нови технологии и научни изследвания. Зад призива за повече инвестиции в науката застанаха също Дания и Белгия.

Едни обвиниха егоизма на богатите държави за провала на преговорите, други се възхитиха на благородството на по-бедните нови членки на ЕС, които бяха готови да пожертват част от определените за тях средства в името на единството.

Но отстъпката на Лондон, селскостопанските субсидии на Париж, както и вноските на някои страни бяха само симптоми на истинския проблем, довел до краха на преговорите. Провалът на срещата на върха на ЕС изкара на бял свят две противоположни гледни точки за бъдещето на Европа, писа в.

Интернешънъл хералд трибюн.

Има две идеи за Европа, посочи люксембургският премиер Жан-Клод Юнкер. Някои страни искат просто европейски пазар с обширна зона за свободна търговия, докато други желаят една интегрирана Европа, заяви той.

Европа на "кравите" или Европа на високите технологии? Европа като образец на социалната защита или Европа, развиваща се по англо-саксонския модел на пазарната икономика?

Въпроси, на които само времето ще даде отговор. Ясно е обаче, че Европейският съюз в момента е на прага на нещо ново. Както каза британският външен министър Джак Стро "една криза може да се превърне както в катастрофа, така и да се преобразува във възможност за катарзис".